

2016 Yollar ve Binalar (Değişiklik 1) Tüzüğü

ENGELLİ STANDARTLARI

Resmi Gazete Sayı 157

Tarih 29.11.2016
EK III – A E 754

Mimarlar Odası

2016 Yollar ve Binalar (Değişiklik 1) Tüzüğü

ENGELLİ STANDARTLARI

Bu tüzük 50. dönem KTMMOB Odası'nın altında kurulan Engelli Standartları Komitesi tarafından hazırlanmıştır.

50. Dönem KTMMOB Mimarlar Odası Başkanı
Azmi ÖGE

Engelli Standartları Komitesi:
Tunç ADANIR
(50. Dönem Oda Yazmanı)
Onur OLGUNER
(Komite Koordinatörü)
Fatmagül ÖGE
Mustafa Yılmaz HANÇERLİ
Nadire ERGİN
Safiye ÖZALTINER
Simge EĞİTMEN

2016 Yollar ve Binalar (Değişiklik 1) Tüzüğü

ENGELLİ STANDARTLARI

2024 (55. DÖNEM) Yönetim Kurulu:

ONUR OLGUNER (BAŞKAN)

CEMAL AKTUNÇ (YAZMAN)

MUSTAFA DİNSEV (SAYMAN)

CEM TOKSOY (FAAL ÜYE)

İPEK YARALIOĞLU (FAAL ÜYE)

NESİL AFŞİN (YEDEK ÜYE)

DOĞA ÜZÜMCÜOĞLU (YEDEK ÜYE)

Yayımlayan

KTMMOB Mimarlar Odası

Sahibi

KTMMOB Mimarlar Odası

Mimarlar Odası

Nuri Efendi Sokak, No:3,
Arabahmet Mahallesi
Lefkoşa, KKTC
Tel: +90 (392) 229 2105
+90 (392) 229 2106
Fax: +90 (392) 229 2107
E-posta: info@mimarlarodasi.org

<http://www.mimarlarodasi.org>

Yollar ve Binaları Düzenleme Yasası
(Fasıl 96, 14/1959, 67/1963, 16/1971, 31/1976,
18/1979, 47/1984, 48/1989 ve 6/1992
Sayılı Yasalar)

Madde 19 Altında Yapılan Tüzük

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Yollar ve Binaları Düzenleme Yasası'nın 19'uncu maddesinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak, aşağıdaki Tüzüğü yapar.

I

K sa İsim
R.G.Ek.III
15.8.1946
3.3.1949
5.1.1950
14.10.1954
20.1.1955
23.6.1955
2.8.1956
7.2.1957
14.3.1963

1. Bu Tüzük, “**2016 Yollar ve Binalar (Değişiklik 1) Tüzüğü**” olarak isimlendirilir ve aşağıda “Esas Tüzük” olarak anılan “**Yollar ve Binalar Tüzüğü**” ile birlikte okunur.

2.9.1977	3.1.1996	14.12.2005
R.G.59	R.G. 1	R.G. 215
EK III	EK III	EK III
A.E.164	A.E. 13	A.E. 767
20.8.1982	20.1.1996	22.12.2006
R.G.70	R.G. 10	R.G. 215
EK III	EK III	EK III
A.E. 377	A.E. 71	A.E. 735
19.8.1983	29.1.1997	24.12.2007
R.G. 63	R.G. 11	R.G. 225
EK III	EK III	EK III
A.E. 321	A.E. 68	A.E. 952
17.4.1987	11.9.1997	24.12.2008
R.G. 38	R.G. 97	R.G. 222
EK III	EK III	EK III
A.E. 218	A.E. 523	A.E. 933
26.6.1987	19.12.1997	17.12.2009
R.G. 66	R.G. 144	R.G. 212
EK III	EK III	EK III
A.E. 349	A.E. 848	A.E. 868
27.11.1987	28.12.1998	21.12.2010
R.G. 129	R.G. 144	R.G. 211
EK III	EK III	EK III
A.E. 667	A.E. 805	A.E. 762
3.7.1992	16.12.1999	15.7.2011
R.G. 69	R.G. 170	R.G. 119
EK III	EK III	EK III
A.E. 286	A.E. 793	A.E. 368
12.11.1992	13.12.2000	12.10.2011
R.G. 110	R.G. 153	R.G. 172
EK III	EK III	EK III
A.E. 490	A.E. 872	A.E. 551
31.4.1994	25.1.2001	22.11.2011
R.G. 12	R.G. 9	R.G. 220
EK III	EK III	EK III
A.E. 44	A.E. 56	A.E. 702
5.5.1994	30.11.2001	25.12.2001
R.G. 50	R.G. 126	R.G. 213
EK III	EK III	EK III
A.E. 237	A.E. 740	A.E. 721
19.10.1994	24.12.2002	11.2.2014
R.G. 116	R.G. 125	R.G. 30
EK III	EK III	EK III
A.E. 520	A.E. 752	A.E. 92
25.1.1995	19.3.2004	20.1.2015
R.G. 12	R.G. 35	R.G. 11
EK III	EK III	EK III
A.E. 69	A.E. 151	A.E. 59
30.6.1995	30.11.2004	20.1.2016
R.G. 86	R.G. 177	R.G. 8
EK III	EK III	EK III
A.E. 451	A.E. 666	A.E. 70

Esas Tüzüğün
2. Maddesinin
Değiştirilmesi

2. (1) Esas Tüzük, 2'nci maddesinde yer alan “**Drenaj**” tefsirinden hemen önce, aşağıdaki yeni “**Bedensel Engel**” tefsiri eklenmek suretiyle değiştirilir.

“**Bedensel Engel**, Hareket organlarındaki veya insanın bedenini oluşturan yapılarıdaki eksiklikler, oluşum bozuklukları veya işlev kayıplarını anlatır.”

- (2) Esas Tüzük, 2'nci maddesinde yer alan “**Drenaj**” tefsirinden hemen sonra, aşağıdaki

yeni “**Duyusal Engelli**” tefsiri eklenmek suretiyle değiştirilir.

“**Duyusal Engelli**, Duyu organlarında ortaya çıkan engeller ve fonksiyonel kayıpları olan engellileri anlatır.”

- (3) Esas Tüzük, 2’nci maddesinde yer alan “**Endüstriyel Bina**” tefsirinden hemen sonra, aşağıdaki yeni “**Engelli ve Görme Engeli**” tefsirleri eklenmek suretiyle değiştirilir.
“**Engelli**, Bir özrü (sakatlığı) bulunan kişi, oluşum, organ veya yapıyı anlatır.”
“**Görme Engelli**, Görme organında ortaya çıkan engeller ve fonksiyonel kayıpları olan engellileri anlatır.”
- (4) Esas Tüzük, 2’nci maddesinde yer alan “**Hususi Ev Binası**” tefsirinden hemen sonra, aşağıdaki yeni “**Kent Mobilyası ve Kılavuz İzler**” tefsiri eklenmek suretiyle değiştirilir.
“**Kent Mobilyası**, Toplum yaşamını kolaylaştıran, kentsel ve kırsal alanda iç ve dış mekânlarda, işlevsel, güvenli ve sağlıklı ortamlar oluşturmak, kullanıcıların konfor, bilgi, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerini karşılayan, kullanımını herkese açık, kamunun sorumluluğunda olan ve kentsel mekânlara yetkili kurumlarca yerleştirilmiş, çevrenin sağlıklı gelişmesine katkıda bulunan, sokak lambaları, işaret ve bilgilendirme levhaları, telefon kulübeleri, oturma elemanları, otobüs durakları çöp kutuları, bitki kasaları, gazete, bilet satış büfeleri, halka açık tuvaletler gibi çeşitli ürünlerden oluşan sistemleri anlatır.”
“**Kılavuz İzler**, Görme engelliler tarafından, baston ile algılanabilen (hissedilebilen) kaldırım veya yol boyunca konan yol gösterici kabartmaları anlatır.”
- (5) Esas Tüzük, 2’nci maddesinde yer alan “**Tasdikli**” tefsirinden hemen sonra, aşağıdaki yeni “**Tekerlekli Sandalyedeki Engelli**” tefsiri eklenmek suretiyle değiştirilir.
“**Tekerlekli Sandalyedeki Engelli**, Gündelik ihtiyaçları sırasında bir tekerlekli sandalyeye ihtiyaç duyan bedensel engelliği anlatır.”

Esas Tüzüğe
7B maddesi
Eklenmesi

3. Esas Tüzük, 7A maddesinden hemen sonra aşağıdaki yeni 7B maddesi eklenmek suretiyle değiştirilir.

“Umumi Bina
Amaçlı
Gelişmelerde,
Engelli
Standartları

7B (1) DIŞ MEKAN ERİŞİM STANDARTLARI

(A) Yaya Yolları Ve Kaldırımlar

Yaya yolları ve kaldırımların tasarımı, tüm kullanıcıların, özellikle görme ve ortopedik engelliler gibi hareket kısıtlılığı olan engelliler için, ulaşılabilirliğin sağlanması amacıyla, güvenli, temiz, engelsiz, düzgün ve yeterli genişlikte ulaşım imkânı sağlayacak şekilde yapılmalıdır.
Açık alanlardaki ve rekreasyon alanlarındaki bütün yaya yollarında, kaldırımlarda, rampalarda, meydanlarda, yaya geçitlerinde aynı tasarım ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

(a) Yaya Kaldırım Genişliği

Engelsiz bir yaya kaldırımı en az 150 cm en fazla 200 cm genişlikte olmalıdır. Kaldırım genişliği, otobüs duraklarında en az 300 cm ve dükkân önlerinde en az 350 cm olmalıdır.

(b) Yaya Kaldırımının Eğimi

Yaya kaldırımlarında özellikle tekerlekli sandalye kullanıcılarının rahat geçişleri için kaldırım kesitinin eğimi %2’den küçük olmalıdır.

(c) Yaya Kaldırımının Yüzey Kaplaması

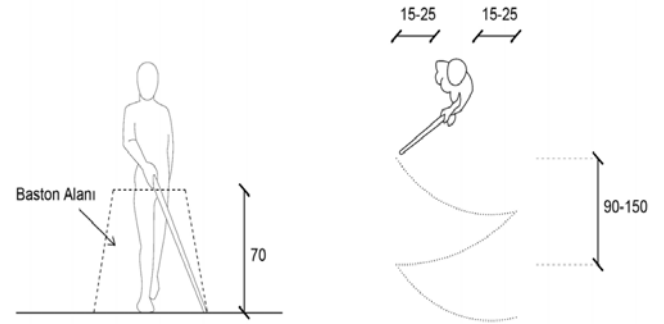
Yaya kaldırımı kaplaması, kaymayı önleyici ve dolaşmayı kolaylaştırıcı olmalı, yollardaki basamak gibi, yol sathındaki yer altı tesisatı rögar kapakları çıkıntı oluşturmamalı, anı seviye değişiklikleri olmamalıdır.

(ç) **Yaya Kaldırımının Yüzeyi**

Yaya kaldırımında yol güzergâhının görme engelliler tarafından baston ile kolaylıkla algılanması sağlanmalı, bunun için duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeylerden oluşan kılavuz izlerden faydalanılmalıdır (Tablo 1).

Yaya kaldırımında kullanılan kılavuz izlerin tasarımında dikkat edilecek temel ilkeler aşağıda yer almaktadır:

- Kılavuz izler basit şekilde yerleştirilmeli,
- Ana yaya hareketine paralel doğrultuda olmalı,
- Kılavuz iz en az 40 cm genişliğinde olmalı,
- Görme engellilerin karıştırmaması ve tehlike oluşturmamak için rögarlara ya da drenaj kanallarına uzak olmalıdır.

Tablo 1

Kılavuz iz rengi yaya kaldırım rengi ile zıt olmalıdır. Kılavuz izde kullanılan malzemenin yüksekliği tekerlekli sandalye kullananlar için engel oluşturmamalıdır.

(d) Yaya kaldırımı kenarında yer alan bordür taşlarına ilişkin standartlar şu şekilde olmalıdır:

- Yaya geçidinde, bordür taşı yükseklikleri ± 0 . veya +3 cm olmalı,
- Bordür taşları düzgün, iyi pahlanmış olmalı ve pahların eğimleri aynı olmalı,
- Yaya kaldırımında bordür taşı üst seviyesi taşıt yolu kaplamasından en fazla 15 cm yükseklikte, en az 3 cm yük seklikte olmalıdır.

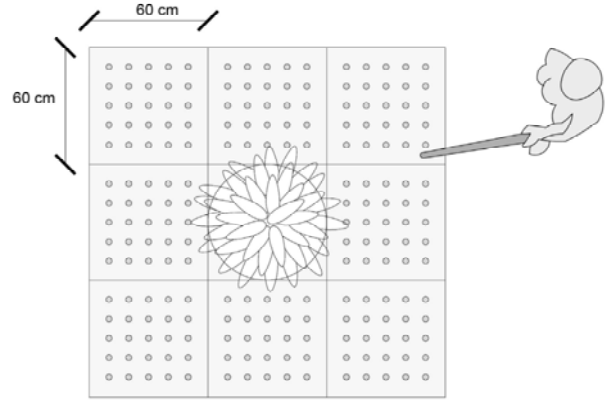
(e) Kavşak ve yaya geçitlerinde su oluğu yaya ve engelliler için bir engel oluşturmayacak ve yüzeysel sular oluk içinde göllenme yapmayacak şekilde tasarlanmalıdır.

(f) **Yaya Kaldırımındaki Ağaçlar, Kent Mobilyaları**

Yaya kaldırımının genişliğine bağlı olarak, taşıt yolu ile kaldırım kenarına dikilecek, ağaçlar, elektrik, trafik işaretleri direkleri ile süs bitkileri, çiçeklik ve saksılar, yaya korkulukları gibi. bordür taşı dahil, yaya kaldırımı boyunca en az 75 cm, en fazla 120 cm genişliğinde bir şerit içinde bir hizada düzgün olarak yerleştirilmelidir.

Yaya kaldırımında ağaç, bitki gibi sirkülasyonu bozucu unsurların en az 60cm çevresi, uyarıcı duyumsanabilir yüzey öğeleri ile çevrelenmelidir.

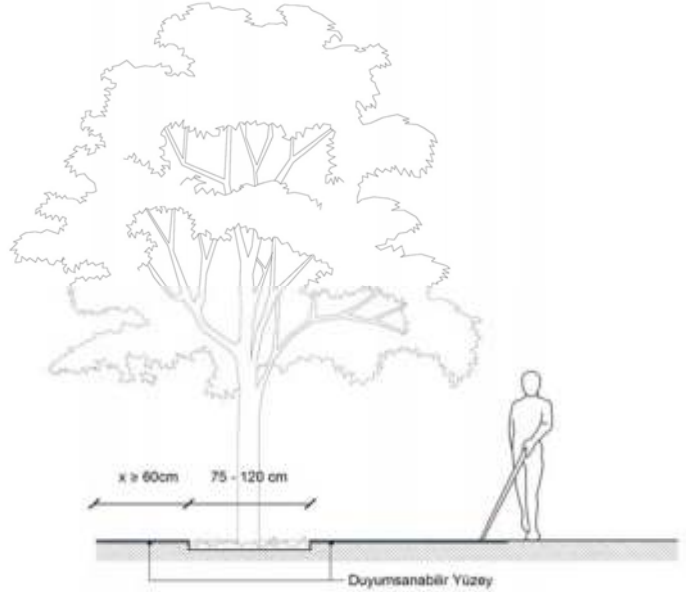
Yaya kaldırımındaki ilân panosu, aydınlatma gibi kent mobilyaları ve ağaçlar; özellikle görme engelli kişiler tarafından fark edilebilmeleri açısından, kaldırımdan 10 cm yüksekteki bir platform üzerinde konumlanmalıdır.

Tablo 2

(g) Yaya Kaldırımında Güvenlik

Yayaların kaldırımları serbestçe kullanabilmeleri için kaldırım yüzeyinde engeller bulunmamalıdır. Tehlikeli olacak her türlü düzensizlikten kaçınılmalıdır (Yer ızgaraları, yer mantarları, yola gerilmiş otopark zincirleri gibi engellilere tehlike oluşturmayacak bir düzende kullanılmalıdır).

Tablo 3

(B) Rampalar

Rampalar tasarlanırken temel hedef, tekerlekli sandalye kullanıcıları ve görme engelliler açısından yükseklik farkını aşarken ergonomik açıdan aşağıda belirtilen gerekli koşulları sağlamak olmalıdır.

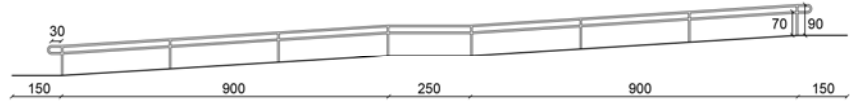
(a) Rampaların Boyutları

Rampaların boyutları kullanım yoğunluğuna, aşılması gereken yükseklik farkına ve seçilen rampa tipine göre değişmektedir.

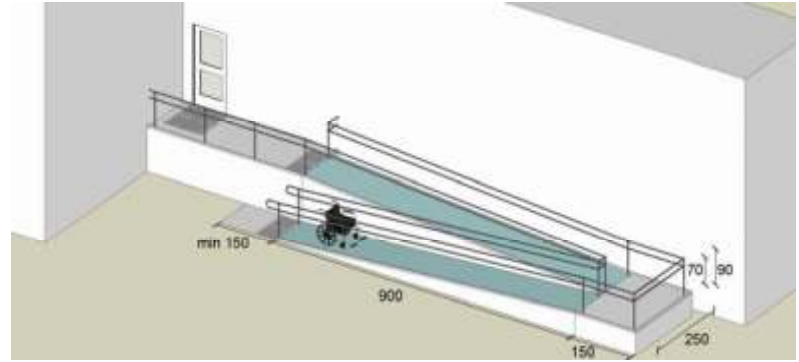
Rampaların tasarımına ilişkin standartlar ve tasarım ilkeleri şu şekildedir:

- i) Rampa genişliğini düz rampalarda enaz 100 cm, 90° dönüşlü rampalarda 140 cm, 180° dönüşlü rampalarda 100 cm olmalıdır.

- ii) Rampalar tekerlekli iki sandalyenin iki yönlü geçişinin gerekli olduğu durumlarda net genişlik en az 180 cm olmalıdır.
- iii) Rampalarda, 9 metreyi geçen uzunluklarda veya bir rampadan ikinci bir rampaya geçiş varsa en az 150cm derinliğinde ve 250 cm lik düz dinlenme alanları yapılmalıdır (Tablo 4).
- iv) Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa, tekerlekli sandalyeli engellinin manevrası için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm olmalıdır (Tablo 5).
- v) Rampa genişliği 300 cm'den fazla ise araya ekstra trabzan konulmalıdır.

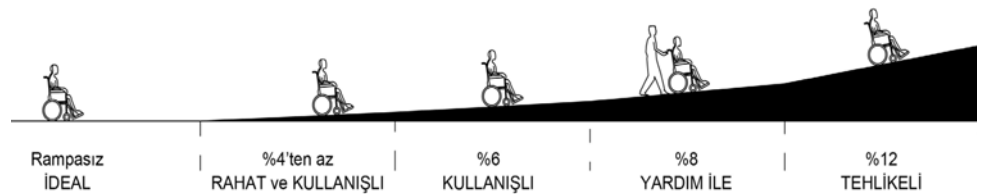
Tablo 4

Tablo 5

(b) Rampalarda Eğim

Eğimler, tekerlekli sandalye kullanıcıları ve bastonlu kişilerin rahat ve güvenli geçişini sağlamalıdır. 0.6 cm'ye kadar olan seviye farklılıkları için özel bir kenar düzenlemesi gerekmemektedir. 0.6 cm -1,3 cm arasındaki seviye farklılıkları 1:2'den daha fazla olmayan bir eğimle düzenlenebilir. Döşeme seviyesinden 1,3cm den daha fazla bir kot farkı varsa rampa düşünülmelidir. Rampa uzunlukları 9 metreye kadar olan rampaların en fazla eğimi %5 olmalıdır. Rampaların eğimi, kullanan kişilerin güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. rampa eğimi ölçüleri Tablo 6'deki gibi olmalıdır.

Tablo 6

- $h < 15\text{cm}$ ise %10
- $15 < h < 50$ ise %9
- $50 < h < 100$ ise %8
- $100 < h$ ise %6

(c) Rampaların Yüzeyleri

Rampaların yüzeylerine ve kullanılan malzemelere ilişkin

özellikler şu şekilde olmalıdır:

- Görme engelliler için rampaların başında ve sonunda 150 cm uzunluğunda düz ve farklı dokuda bir alan bulunmalıdır.
- Rampaların yüzeyleri sert, stabil, kaymaz ve çok az pürüzlü malzeme ile kaplanmalıdır. Yüzeydeki pürüzlülük yüksekliklerinde 2 cm den büyük farklılık olmamalıdır. Zemin veya döşeme yüzeyinde halı veya halı türü bir kaplama kullanılıyorsa, bunlar güvenli biçimde yere sabitlenmelidir. Halı tüylerinin yüksekliği 1,3 cm'yi aşmamalıdır.
- Rampa yüzey renkleri ve sahanlık yüzey renkleri arasında farklılığın algılanabilmesi için kontrast renkler tercih edilmelidir.

(d) Rampalarda Güvenlik ve Konfor

Dış mekânlardaki küpeşteler, emniyet bakımından rampa başlangıç ve bitiminde 45 cm daha devam etmelidir. 20 cm yüksekten fazla bir kot farkını geçerken rampanın bir veya iki tarafına küpeşte yapılmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanan engelliler için rampaların korumasız taraflarına en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü yapılmalıdır.

Korkuluklar rampaların her iki tarafında, engelliler ve çocuklar düşünülerek, çift kademeli, en az 70 ve 90cm yükseklikte, en fazla 100cm yükseklikte yapılmalıdır. Küpeştelerin ebatlarının çok küçük ya da gereğinden fazla büyük olması kavranmasında, tutulmasında sorun yaratır. 4 cm ile 4,5cm arasında yuvarlak olması tercih edilmelidir. Korkuluklar kısmi görme bozukluğu olan kişiler için farklı renkte olup, kontrast yaratmalıdır.

(C) Merdivenler

Merdivenler, eğimi 1:20'den daha dik olan rampaların alternatifleri olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda merdiven detaylandırma ve boyutlandırma engelliler açısından büyük önem taşımaktadır.

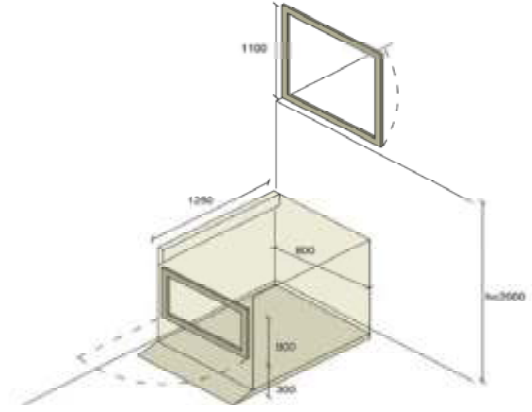
Dış mekan merdivenlerinde tercih edilecek yüzey malzemeleri sert, stabil, kaymaz ve çok az pürüzlü olmalıdır. Yüzeydeki pürüzlülük yüksekliklerinde 2 cm'den büyük farklılık olmamalıdır.

Dış mekan merdiven ve korkuluk ölçülendirmeleri iç mekan standartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

(Ç) Asansörler

(a) Kaldırma Platformu

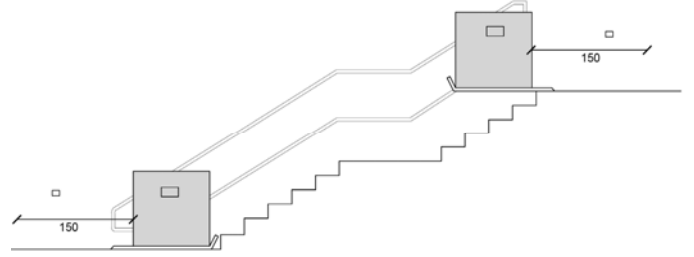
Kaldırma platformları insanları düşey olarak katlar arasında ya da seviye farkı olan bölümlerde indirip çıkarmakta kullanılır. Bu düşey hareket, 2 metreden daha fazla olmamalıdır. Kişilerin kullanımı sırasında olabilecek herhangi bir acil duruma karşı alarm tertibatı ve alt-üst hizalara gelindiğini uyarıcı bir anons tesisatı olmalıdır.

Tablo 7

(b) Merdivenler için Kaldırma Platformu

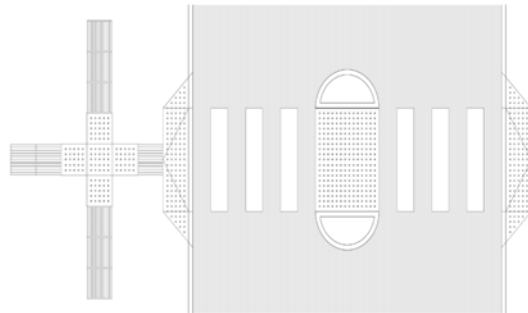
Rampa veya asansör yerleştirmenin zor veya imkansız olduğu yerlerde, mevcut yapılara erişimi merdiven asansörleri sağlayabilir. Eğimli hareket eden merdiven asansörleri mevcut binalarda genellikle bir veya birden fazla kat arasındaki ya da eğimli düzlemler arasındaki bağlantıyı sağlamak için kullanılır. (Tablo 8)

Tablo 8

(D) Yaya Geçitleri

Yayaların geçitleri kullanırken engelle karşılaşmalarını ve geçitte duyumsanabilir yüzeyin yer alması sağlanmalıdır. Düzenleme, tekerlekli sandalyeliler, bebek arabası kullananlar, bastonla ya da destekle yürüyen kişiler, çok kısa boylular ve çocuklar düşünülerek gerçekleştirilmeli. Az görenler dahil görme engelliler tarafından da yaya geçişinin başlangıcının duyumsanabilmesi sağlanmalıdır. Kavşaklardaki yaya kaldırımları genişletilmeli, yayaların ve engellilerin rahat hareket etme imkânı sağlanmalı köşe başlarına görüşe mani olacak ilân veya bilgi panoları konulmamalıdır.

Tablo 9

(a) **Hemzemin Yaya Geçitleri**

i) **Işık Kontrolsüz (Sinyalsiz) Hemzemin Yaya Geçitleri**

Yaya ve araç trafik yoğunluğuna bağlı olarak, ışık kontrolsüz yaya geçidi yapılan yerlerde, engellilerin de geçeceği düşünülerek, sürücüler yaya geçidinden en az 20 metre önce yaya geçidi işaretiyle uyarılmalıdır. Aynı zamanda, yaya geçidinde de yaya geçidi ve engelli işaretiyle uyarılmalıdır.

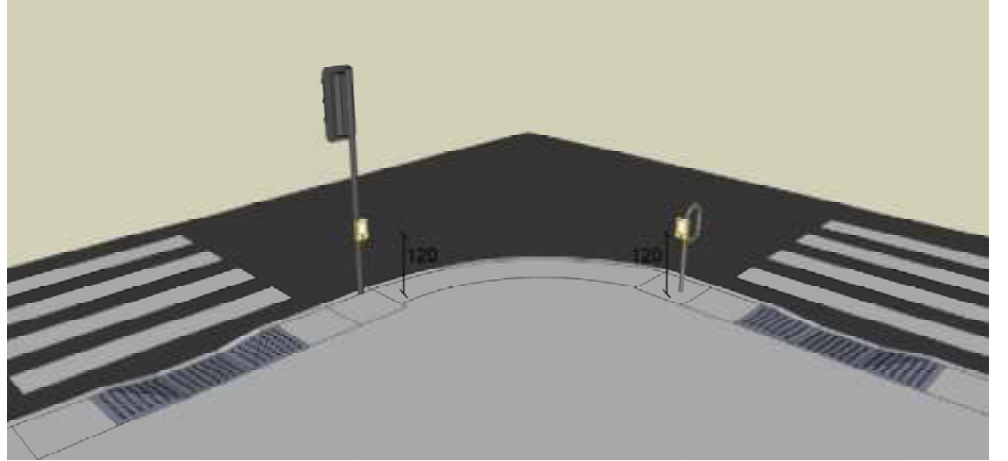
Yaya geçitlerini gösteren ikaz trafik işaretleri ışıklı veya fosforlu olmalıdır. Taşıt yolunun her iki tarafında kaldırım olmalıdır. Yaya geçidi yeterince uzaktan görülebilmeli ve iyi aydınlanmış olmalıdır.

ii) **Işık Kontrollü (Sinyalize) Hemzemin Yaya Geçidi**

Işık kontrollü yaya geçitlerinde trafik işaret lambaları işitme engelliler için ışıklı ve yaya şekilli, görme engelliler için ise devamlı ses (akustik) uyarı işareti bulunmalıdır.

iii) **Butonlu Yaya Geçidi (Pelikan Yaya Geçidi)**

Kavşak ve kavşaklar dışında yapılan pelikan türü yaya geçitlerinde, basmalı (butonlu) ışıklı ve sesli trafik işareti engelliler tarafından da kullanılabilecek şekilde en fazla 120cm yükseklikte olmalıdır.

Tablo 10

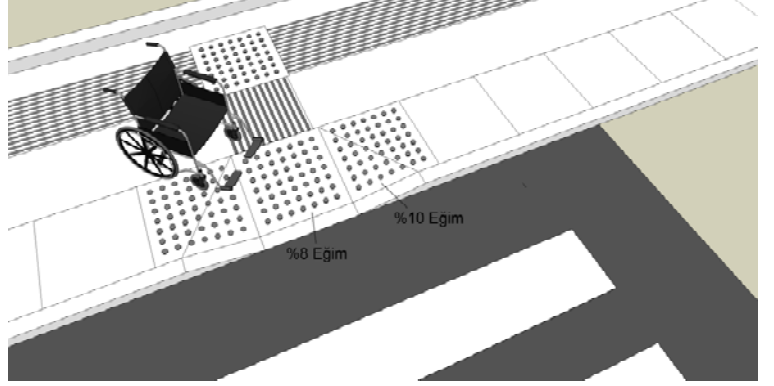
(b) **Yaya Alt ve Üst Geçitleri**

Yaya alt ve üst geçitlerinde dikkat edilecek hususlar aşağıdaki gibidir;

- i) Yürüyen merdiven yapılmasını gerektirecek yoğunluktaki şehir merkezlerindeki yaya alt ve üst geçitlerinde, düşey veya eğik hareketli asansör, gerekli yer ve eğim varsa yürüyen bant yapılmalıdır. Yürüyen bant eğimi $< 4^\circ$ ile $< 15^\circ$ arasında olmalıdır.
- ii) Yaya alt ve üst geçitlerinde tüm engellilerin kullanabileceğini belirten engelli işaretli bir levha kullanılmalıdır.
- iii) Merdivenler dik ve kavisli olmamalı, iniş ve çıkışlar rahat, güvenli ve aydınlık olmalıdır.
- iv) Merdivenlerin iki tarafında kullanışlı küpeşte olmalı, ara dinlenme platformları bulunmalıdır.
- v) Merdiven basamakları kaygan olmamalı ve uçlarında kaymayı önleyici koruyucu malzeme, basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilmelidir

(c) **Yaya Geçitlerinin Eğimi**

Taşıt yolu ve kavşaklarda yaya geçitleri bordür taşı ile kesilmemeli ve taşıt yolu seviyesine kadar yaya yolunda her üç yönde %8 eğimli rampa yapılmalıdır.

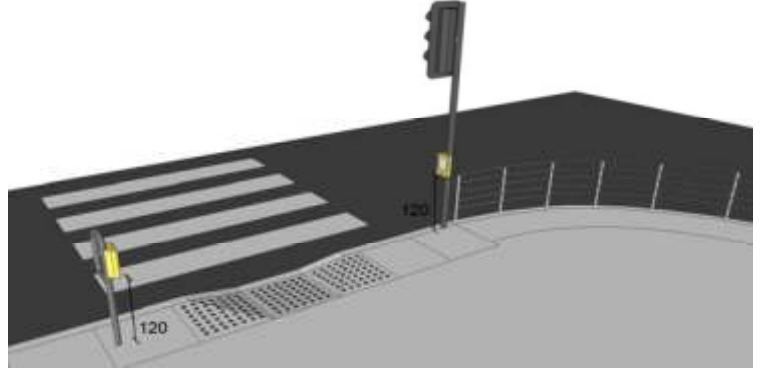

Tablo 11

(ç) **Yaya Geçitlerinde Güvenlik**

Yayaların ve engellilerin taşıt yolunda karşıdan karşıya geçmesi istenmeyen yerlerde, kavşak kollarında ve yaya geçitlerinin en az 15 metre sağ ve sol tarafında yapılan metal yaya korkuluğu ile engelliler yönlendirilmelidir.

Duyumsanabilir yüzeylerle de geçişlerin görme engelliler tarafından algılanabilmesi sağlanmalıdır.

Tablo 12

(E) **Engelliler İçin Park Yerleri**

(a) **Engelli Park Yeri Sayısı**

Umumi bina ve bölge otoparkları ile genel otoparklarda birden az olmamak şartıyla, engelliler için tüm tesisteki park yeri sayısı aşağıdaki gibi olmalıdır:

- Kapasitesi 50 araçtan az olan park yerlerinde en az 1 araçlık park yeri, 50-400 arası araçlık park yerlerinde her 50 araç için 1 engelli park yeri,
- Kapasitesi 400 araçtan fazla olan park yerlerinde ise en az 8 engelli park yeri ve ilave her 100 araç için 1 park yeri bulunmalıdır.

(b) **Engelli Park Yerlerinin Konumu**

Engelli park yeri ile park ettikten sonra gidilecek güzergâhlar arasındaki mesafe en fazla 25 metre, en az 10 metre olmalıdır.

Açık ve kapalı park tesislerinde engelli park yeri, asansöre, giriş ve çıkışa veya bina girişine en yakın yerde ayrılmalıdır.

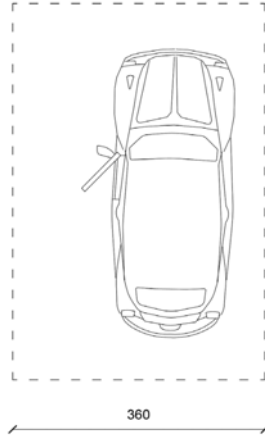
Kamu veya özel bir yerin (hastane, alışveriş merkezi,

gibi yerlerde) engelliler için ayrılan park yeri, otopark giriş ve çıkışına yakın olmalıdır. Bu yerlerde engellilerin inme ve binmede herhangi bir engelle karşılaşmaması için kaldırımlar taşıt yolu kotuna göre kaldırım kotu 0 veya +3 cm olacak şekilde alçaltılmalıdır.

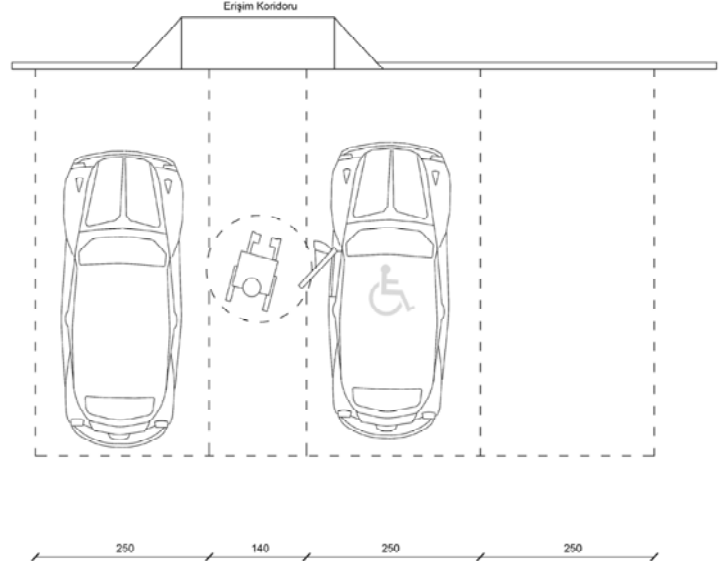
(c) Engelli Park Yerlerinin Boyutları

Engelliler için düzenlenmiş bir park yerinin en az genişliği 360 cm'dir (Tablo 13).

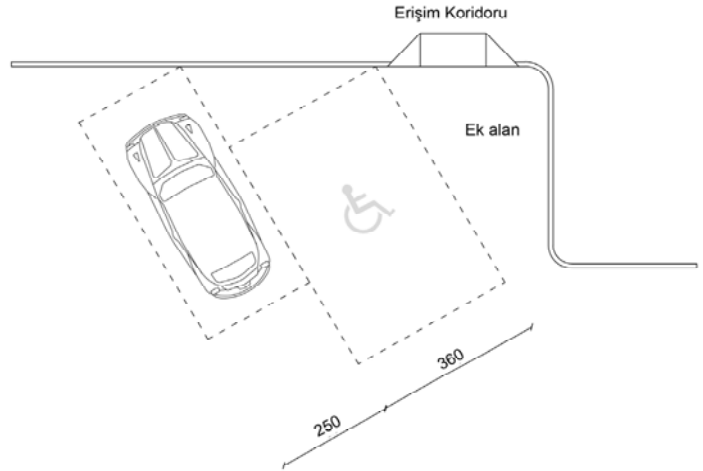
Tekerlekli sandalye geçişleri için iki standart park yeri (250 cm genişliğinde) arasında 140 cm genişliğinde bir erişim koridoru önerilmektedir. (Tablo 14)

Tablo 13

Tablo 14

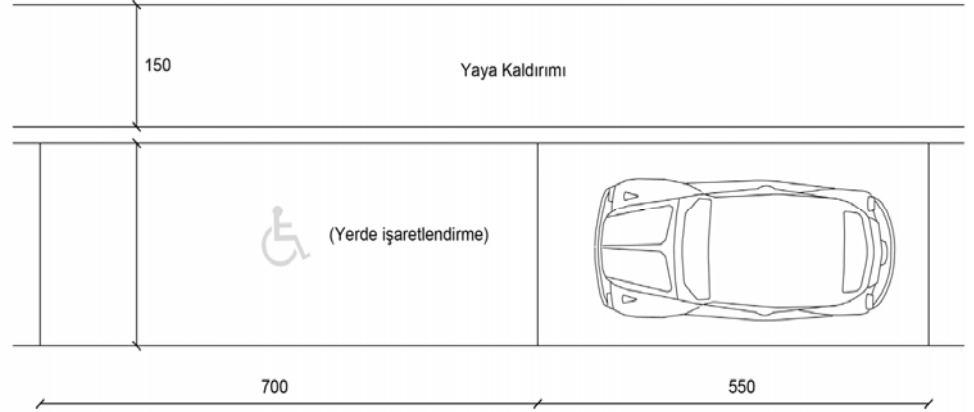
Tablo 15

Açılı park yerleri kullanıldığında park yeri sonundaki alan tekerlekli sandalyeli engelliler için erişim koridoru olarak kullanılabilir. Standart otopark genişliğinin en az 250 cm olması gerekir (Şekil 15). Kapalı otoparklarda hidrolik liftli engelli taşıma kamyonetleri için en az yükseklik 240 cm olmalıdır.

(ç) Taşıt Yolu Kenarındaki Park Yerleri

i) Taşıt yolu üzerinde yaya kaldırımı kenarında araçların park etmelerine müsaade edilmiş ise, park yerinde engelliler için de yeterli sayıda elverişli park,

- inme ve binme yerleri ayrılmalıdır.
- ii) Park yeri engelli işareti ile belirlenmelidir.
  - iii) Engelli park işaretleri görülür, okunur ve ışıklı olmalıdır.
  - iv) Kaymayı önleyen bir düz sathla kaplanmış yol seviyesinde engelsiz inme/binme alanları olmalıdır.
  - v) Kaldırım rampası yapılmalı ve bordür taşı yüksekliği en fazla 3 cm olmalıdır.
  - vi) Park yeri bilet makinesi ve parkmetreler engellinin kullanacağı yükseklikte 90 cm ile 120 cm arasında olmalıdır.

Tablo 16

(d) Açık ve Kapalı Otoparklar

Otopark engellilerin kendi vasıtalarına rahat inme ve binneleri için Tablo 14'ya uygun ölçülerde alan ayrılmalı ve kaldırım rampaları yapılmalıdır .

i) Açık Otoparklar

Açık otopark yerlerinde aşağıdaki şartlar bulunmalıdır:

- Yanlış kullanımı engelleyen sembol veya trafik işaretleri, levhaları,
- Yol seviyesinde kaymayı önleyen malzemeyle düzgün kaplanmış, engellenmemiş inme/binme alanı,
- Yerlerde ve direklerde yönlendirici oklar,
- Engelliler için ayrılmış park yerlerinde kaldırım rampası ve engellilere ait park yeri işareti olmalıdır.

ii) Kapalı Otoparklar

Kapalı otoparklarda aşağıdaki şartlar bulunmalıdır:

- Engelliler için otoparkta ayrılan park yerleri giriş ve çıkışa ve engellinin de kullanabileceği asansöre yakın olmalı,
- Kapalı otoparklarda engelliler için ayrılan park yerine kadar kolon, duvar ve tavana asılı engelli yönlendirme okları bulunmalı,
- Uygun genişlik ve yükseklikte yürüme yolları bulunmalı,
- Giriş ve çıkış alanları yan yana olan otoparklarda yanlış kullanıma engel olmak için sembol veya yazılı, ışıklı trafik işaretleri olmalı,
- Kapalı otoparklarda kolonlar yuvarlatılmalı ve fosforlu boya ile gidiş yönünde beyaz, yasak yönünde sarıya boyanmalıdır.

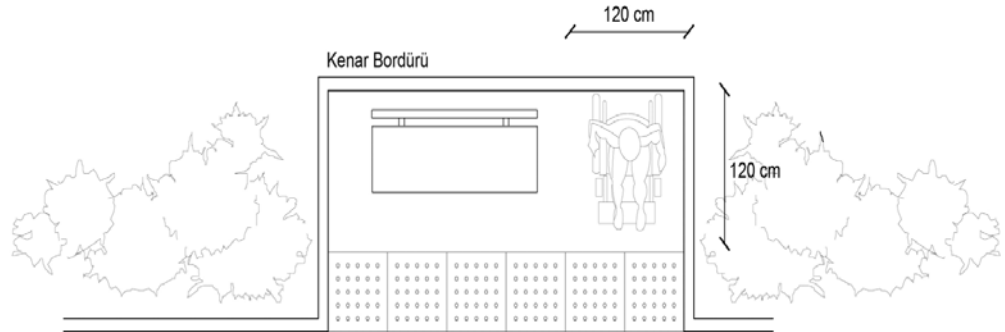
(e) Taşıt Park Yerlerindeki İşaret ve Uyarılar

Taşıt park yerlerindeki işaret ve uyarılar şu şekilde olmalıdır:

- i) Genel otopark tesisinde engellilerin park edebileceğini bildiren, görülebilen ve kolay okunabilen engelli levhası ile park tesis içinde engellinin park edeceği yere kadar yön gösterici engelli levhası bulunmalıdır.
- ii) Açık park yerinde, yerde engelli park işareti, kapalı park tesisinde yerde, duvarda ve tavana asılı engelli park işareti konmalıdır.
- iii) Otoparkta kullanılan yol işaretleri geceleri ışıklandırılmalıdır.
- iv) Otoparkın giriş ve çıkış alanları, yol kotu ile aynı olmalı veya en fazla %8'i geçmeyen rampa olmalı, zemin kaymayı önleyen ve giriş çıkışı belirleyen farklı malzemelerle kaplanmalıdır.
- v) Açık ve kapalı otoparkların giriş ve çıkış alanlarında, araç trafiğini aksatmayacak ve görülebilir yerlere engellilerin de algılayacağı şehir, mahal, acil durum gibi bilgi panoları yerleştirilmelidir.

(F) Toplu Taşıma Hizmetleri

Toplu Taşıma Hizmetleri herkesin erişebileceği nitelikte olmalıdır. Toplu taşıma durakları düzenlenirken Tablo 17'da belirtildiği gibi, engellilerin yararlanabilecekleri gerekli düzenlemelere gidilmelidir.

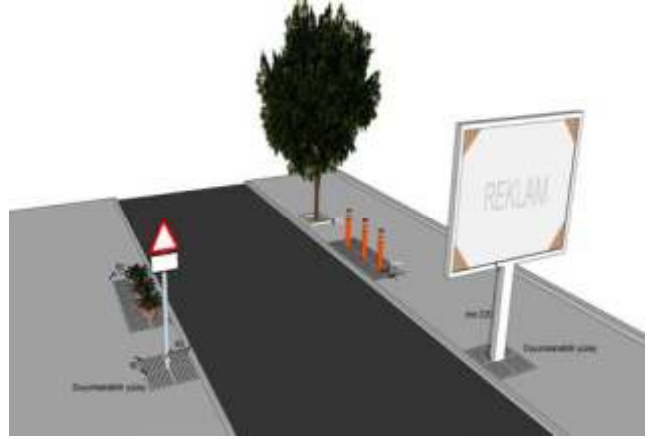
Tablo 17

(G) Kent Mobilyaları

Kent mobilyaları, engellilerin hareketlerine engel olmayacak şekilde yerleştirmeli ve engelliler tarafından rahat kullanılacak şekilde düzenlenmelidir.

Özellikle görme engelliler için yüzey kaplamalarından doku farklılaşması yapılarak konumları tanımlanmalıdır.

Tehlikeli olacak her türlü düzensizlikten kaçınılmalıdır.

Tablo 18

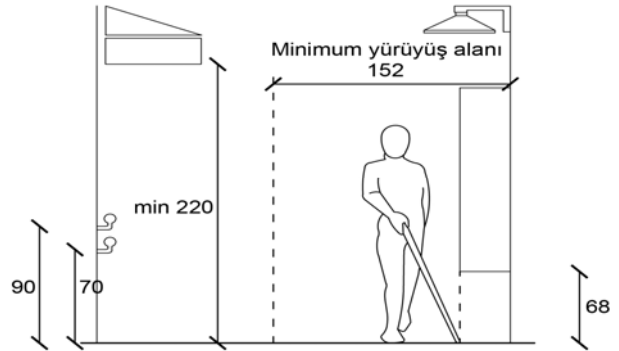
Yürüyüş güzergâhındaki her engel, zıt renkler veya doku farklılıkları kullanılarak işaretlenmelidir. Eğer engellerin çevresinde görme engelliler ve görüşü az olan kişiler için dokunulabilir veya renkli işaretler yapılması gerekiyorsa bunların yerden yükseklikleri 70 cm'den az olmamalıdır (Tablo 19).

Kent mobilyaları keskin ve çıkıntılı kenarlarından arındırılmış olmalıdır.

Kent mobilyalarının rengi seçilirken, algılanmalarının kolay olması için çevresi ile zıtlık oluşturacak renkler tercih edilmelidir.

Kaldırma çıkıntı yapan işyerlerinin güneşlikleri, şemsiyeleri veya oturma yerleri engellilerin hareketine engel teşkil etmemelidir.

Kaldırım üzerinde bulunan bina çıkmalarının, her türlü levha, işaret ve tabelaların en alçak noktaları görme engelli yayaların başlarını çarpmamaları için yerden en az 220 cm yükseklikte olmalıdır.

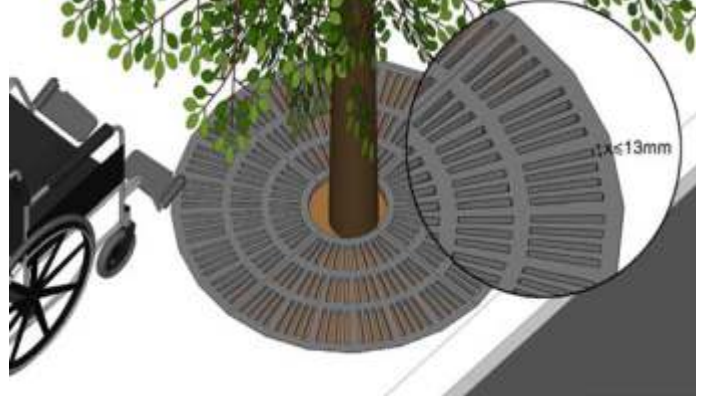

Tablo 19

(H) Izgara ve Boşluklar

Yürüme yollarındaki paralel çubuklarla veya kafes şeklinde demir ile imal edilmiş ızgaralar tekerlekli sandalyelerin özellikle ön tekerlekleri ve koltuk değneklerinin uç kesimleri için tehlikelidir. Olası tehlikeyi önlemek için ızgaralar arasındaki genişlik 13mm'den daha geniş yapılmamalı ve mümkünse yol güzergâhına dik ızgaralandırma yapılmalıdır

Tablo 20

(2) İÇ MEKAN ERİŞİM STANDARTLARI

(A) Binalara Giriş Çıkışlar

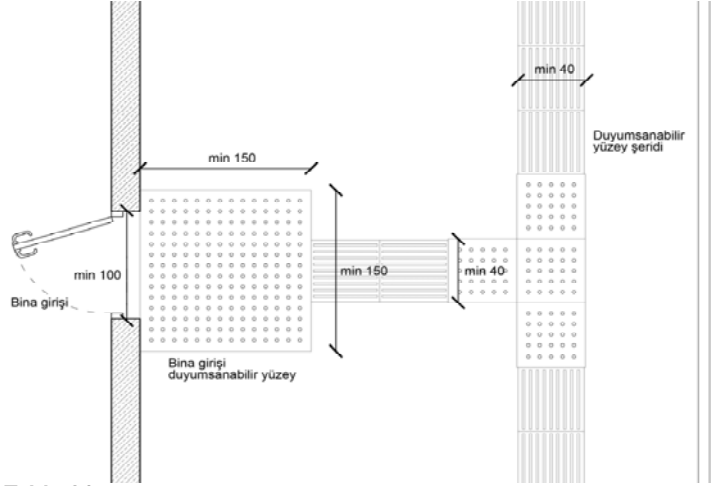
Binaların en az bir girişine engelsiz ulaşım ve giriş olanağı sağlanmalıdır. Ulaşılabilir tüm güzergâh noktaları en az 100 cm eninde olmalı, rampaların eğimi 1:12 (%8) den fazla olmamalıdır. 15 cm'den daha yükseğe çıkan rampaların her iki yanında korkuluk düzenlenmelidir. Korkuluklar rampa yüzeyinden iki kademeli olarak, 70 cm ve 90 cm yükseklikte olmalıdır. Rampaların kenarlarında kenar korumaları en az 5 cm yükseklikte düşünülmelidir .

Eğer alternatif ulaşılabilir girişler kullanılacak ise, bu girişlerin tabelalar ile ulaşılabilir güzergâh üzerinde işaretlenerek yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Bu ulaşılabilir giriş kapısı önünde yeterli manevra alanı bulunmalı ve kapı ulaşılabilirlik düzenlemelerine uygun olmalıdır.

Özellikle görme engelli ya da görüş düzeyi az olan kişilerin kullanacağı giriş yolları üzerinde yüksekliği 220 cm'den alçak olan aydınlatma elemanı ya da sarkan tabela gibi donatı bulunmamalıdır. Kot farkı oluşturan merdivenlerde korkuluk düzenlemesi ihmal edilmemelidir. Rampaların genişliği en az 100 cm olmalıdır.

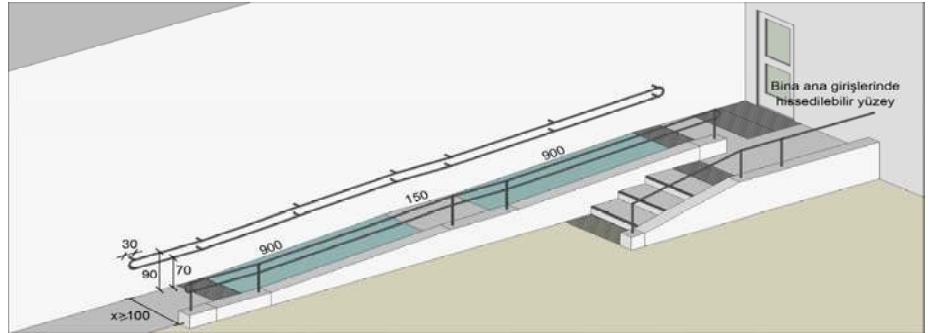
Binaların girişleri ile ilgili olarak da, bina girişlerinin hemzemin olması ile ilgili olarak şu düzenlemelere yer verilmiştir.

- (a) Yaya kaldırımından binalara doğrudan girişte, bina inşaat sınırı yaya yolu ile sınır teşkil ediyorsa, girişler basamaksız olmalıdır. Yaya kaldırımının eğimi taşıt yoluna doğru olmalıdır.
- (b) Bina ana girişlerinde yaya kaldırımında, yaya yolunun zemin kaplamasından ayrı olarak 150 cm x 150 cm ebadında görme engellilerce algılanabilir dokuda ayrı bir zemin kaplaması kullanılmalıdır.
- (c) Bina ana girişi bahçe içinde ise, bahçe kapısı ve bina ana girişi önünde engelliler için yol zemin kaplamasından farklı dokuda ve en az 150 cm x 150 cm ebadında zemin kaplaması yapılmalıdır. Ayrıca bahçe bağlantı yolu üzerinde görme engelliler için 50 cm genişliğinde ayrı bir yürüme şeridi yapılmalıdır (Tablo 21).
- (ç) Yaya kaldırımının binaların garaj girişine rastlayan yerlerinde taşıt yolu kenar şeridinden en fazla 3 cm yüksekte olacak şekilde alçaltılmalıdır.

Tablo 21

Tüm idari ve kamu binaları ile mesken binaları ana girişleri yaya kaldırımından itibaren engelsiz olmalıdır. Bina giriş önünde geniş giriş sahanlığı bulunmalıdır. Bina girişi kaygan olmayan sert malzemeden yapılmalı ve iyi aydınlatılmalıdır. En az bir ana giriş engelliler için kullanılabilir olmalıdır. Bina girişleri merdivenli olması halinde engellilerin kullanabileceği eğimde rampa yapılmalıdır. Rampaların başında ve sonunda ayrı dokuda sahanlık bulunmalıdır. Girişlerinde engellilerin kullanacağı giriş ve çıkışlar uygun işaret veya sembolle belirtilmelidir.

Tablo 22

(B) Seviye Farklılıkları

0.6 cm ye kadar olan seviye farklılıkları için özel bir kenar düzenlemesi gerekmemektedir. 0.6 cm-1,3 cm arasındaki seviye farklılıkları 1:2'den daha fazla olmayan bir eğimde düzenlenebilir. 1,3 cm den daha fazla olan seviye farklılıkları için uygun biçimde rampa yapılmalıdır.

Zemin veya döşeme yüzeyinde halı veya halı türü bir kaplama kullanılıyorsa, bunlar güvenli biçimde yere sabitlenmelidir. Halı tüylerinin yüksekliği 1,3 cm'yi aşmamalıdır. Yürüme güzergahı üzerinde izgaralar varsa bunların bir doğrultudaki aralıkları 1,3 cm'yi aşmamalıdır. Izgaralar uzun kenar ana geçiş yönüne dik doğrultuda olacak biçimde yerleştirilmelidir.

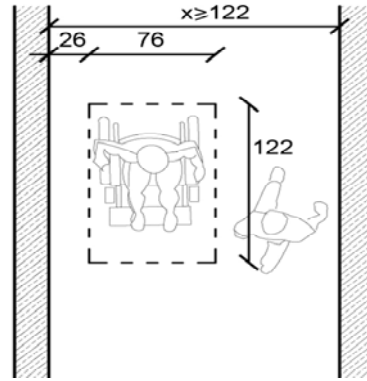
(C) Yatay Sirkülasyon

(a) Bina İçi Yatay Dolaşımda Dikkat Edilmesi Gereken Ölçüler

Koridorlarda, odalarda bina içi kot farklılıklarında mutlaka ulaşılabilir güzergah genişliği sağlanmalı ve rampa düzenlemeleri yapılmalıdır .

Yapıyı kullanan tüm kullanıcılar için uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Yollar ve Binalar Düzenleme Yasası'na uygun olarak en az 100 cm eninde bir tekerlekli sandalye boşluğu bırakılmalı ve buna ulaşan güzergâh üzerinde en az 150 cm çapında bir dönüş ve 165 cm iki yönlü geçiş sağlayan manevra yapma alanı ile yatay ve düşey sirkülasyon sağlanmalıdır .

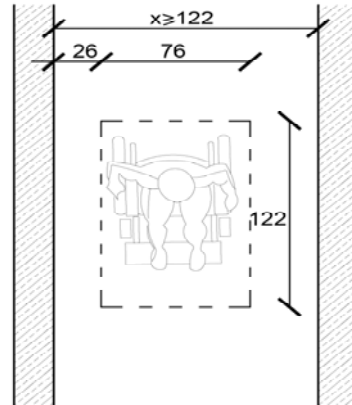
Yürüeyebilen bir kişinin yürüyemeyen veya kısmen yürüeyebilen bir kişi ile yan yana geçebilmesi için en az 122 cm genişlik olmalıdır. (Tablo 24).

Tablo 24

Tekerlekli sandalyenin 180° dönüşü için gerekli genişlik en az 150 cm dir. Tekerlekli sandalye kullananların kolayca U dönüşü yapabilmeleri için gerekli alanlar aşağıdaki şekillerde gösterilmektedir.

Duran veya hareket eden bir tekerlekli sandalye için gerekli net zemin veya döşeme alanı 76 cm x 122 cm dir (Tablo 23).

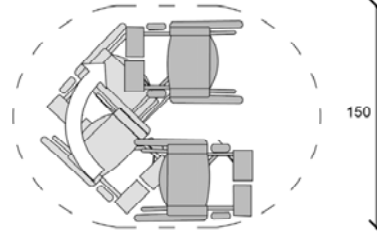
Tablo 23

Eğer net döşeme alanı (kullanım alanı) bir niş içinde sınırlanmışsa veya diğer bir deyişle tekerlekli sandalyeyi tamamen veya kısmen içine alacak şekilde üç taraftan sınırlanmışsa niş boyutları sağlıklı manevra yapılabilecek büyüklükte olmalıdır.

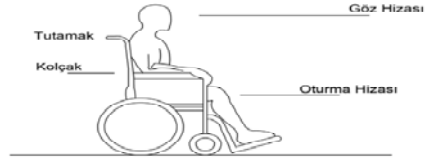
Bina içi ulaşımında sık sık farklı düzenlemelere gidilmemeli, donatılar sabit tutulmalıdır. Gereksiz girinti ve çıkıntılardan kaçınılmalıdır. Yapılması mecburi olan girinti veya çıkıntılarının (kolon vb.) köşeleri yuvarlatılmalıdır.

Baş üstünde bulunan engeller, yerden en az 220 cm yükseklikte yer almalıdır (Tablo 20). Koridor genişliklerinde Tablo 23, 24, 25 ve 29'da gösterilen tekerlekli sandalye dönüş (manevra) mesafeleri dikkate

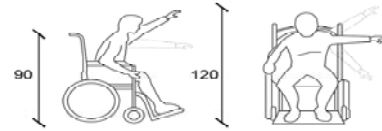
alınmalıdır. Sirkülasyon alanlarında duvara monte edilmiş uygun yükseklikte tutunma barları bulunmalıdır. Sirkülasyon alanlarında kullanılacak radyatörlerde, dar kenarlı döküm veya çelik panel radyatör seçilmelidir . Ulaşılabilir bir güzergahın net genişliği 150 cm den daha az ise, tekerlekli sandalyeler için 30 metreyi aşmayan uygun aralıklarla 150 cm x 150 cm lik geçiş mekanları konumlandırılmalıdır. İki yol veya koridorun T kavşağı kabul edilebilir bir geçiş alanıdır. Bina yakın çevresinde ve bina içinde tasarımda gerekli olan, farklı yardımcı araç kullanan ve farklı özelliklerdeki kişilerin geçiş için gerek duyduğu ölçüler Tablo 29’da yer almaktadır.

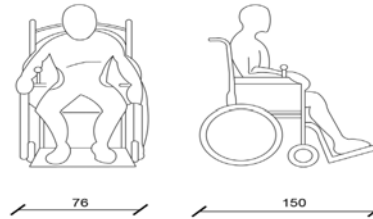
Tablo 25

Tablo 26

Tablo 27

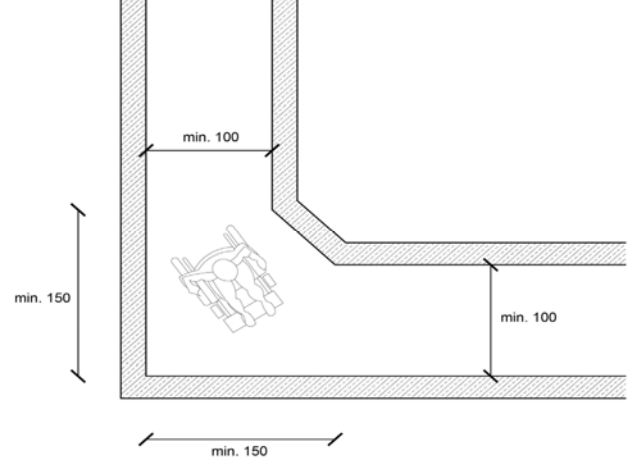
Tablo 28

(b) Yüzey Dokusu

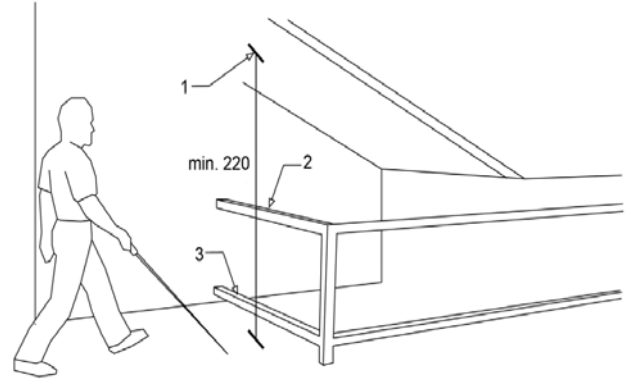
Ulaşılabilir güzergahların yüzeyi tekerlekli sandalye kullanan veya güçlükle yürüyen insanlar için güvenli ve kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Ulaşılabilir güzergahlar boyunca zemin ve döşeme yüzeyleri sert, sabit, sağlam, dayanıklı ve kaymayan özellikte olmalıdır. Halı kullanılıyorsa güvenli biçimde yere sabitlenmelidir. Doku ve dokuma yönü tekerlekli sandalyenin ve görme engellilerin hareketine engel olmayacak şekilde düzenlenmelidir. Halı kalınlığı 1,3 cm’yi geçmemelidir. Zeminde, görme engellilerin yön bulmalarına yardımcı olacak, ses yansıtıcı yüzeyler kullanılmalıdır.

(c) **Koridorlar ve Holler**

Bina içindeki koridorların engelsiz net açıklığı en az 100 cm olmalıdır. Bu alan içinde yatay veya düşey bir engel bulunmamalıdır. Koridor genişliklerine bağlı olarak dönüş (manevra) şekilleri örnekleri Tablo29'da verilmiştir.

Tablo 29

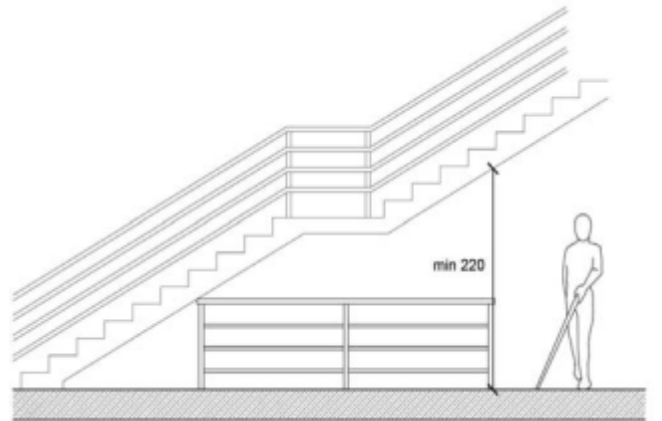
Açıklama:

1-En az 220cm net yükseklik

2-Güvenlik korkuluğu

3-Bastonla hissedilebilir güvenlik korkuluğu

Tablo 30a

Tablo 30b

(Ç) Düşey Sirkülasyon

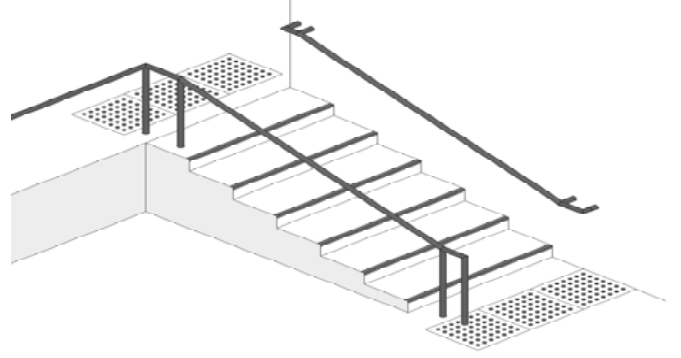
(a) Rampalar

Rampalar dış mekan standartlarında belirtilen şekli ile uygulanacaktır.

(b) Merdivenler

Merdivenler, engellilerin hareketlerini engeller nitelikte olduğundan tercih edilmemelidir. Ancak eğimi 1:20'den daha dik olan rampaların alternatifleri olarak kullanılabilir. Zorunlu olarak merdiven yapılması halinde her iki tarafa küpeşte yapılmalıdır. Merdiven başlangıcı ve sonlarında 120 cm uzunluğunda duyumsanabilir yüzey kaplaması ile merdiven işaretlenmelidir. Duyumsanabilir yüzey, ilk basamaktan hemen önce başlamalı, merdiven bitiminde ise merdiven genişliği kadar boşluktan sonra yer almalıdır. Duyumsanabilir yüzey en az 40 cm genişliğinde ve renk ve doku bakımından farklı ve algılanabilir olmalıdır.

Merdivenlerin bir çıkış kolunun 180 cm üzerinde bir yüksekliğe erişmesinden sonra en az 200 cm uzunluğunda bir sahanlıkla tırmanışa ara verilmeli ve sahanlıklarda yön değişimi söz konusu ise 180 cm x 180 cm boyutlarında alan bırakılmalıdır.

Tablo 31

Merdivenlerin yürüme yüzeylerinde pürüzlü, kaymayı önleyen kaplama kullanılmalıdır. Merdivenlerin iki yanındaki küpeşterler tüm kullanıcıların güvenliği açısından önem taşımaktadır. Eğer merdiven genişliği 300 cm'den daha geniş ise; her bir aralık 90 cm ile 140 cm aralıkta olacak şekilde, orta bölümede tırabzan konulmalıdır. Ayrıca küpeşterlerde doku farklılaşması ile merdivenlerin başlangıç ve bitiminin hissedilmesi sağlanmalıdır.

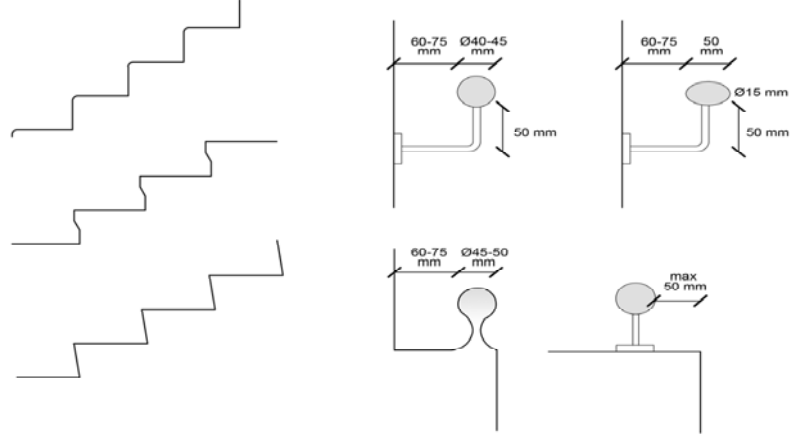
Basamak ve rihtlar ayrı renkte gösterilmelidir. Basamak ucunda 4 cm eninde koruyucu kaymaz bir şerit bulunmalı, koruyucu malzeme, takılıp düşmeyi önleyecek, çıkıntı yapmayacak, basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilmelidir.

Mevcut merdivenlerde; basamak ucu şeklinin değiştirilmediği durumlarda kaymaya dayanıklı bant alternatif çözüm olarak uygulanabilir. Kaymaya dayanıklı bant 4 cm eninde olmalı ve et kalınlığı basamak üzerinden itibaren 0,01 cm den fazla olmamalıdır. Görme problemi olan insanlara rehberlik etmesi için bantların rengi basamak ile zıt olmalıdır.

Sahanlıklarda uygun hissedilebilir uyarıcı yüzey uygulanmalıdır. Mevcut binalarda kaplama

değiştirilemiyorsa, basamaklar için kullanılan kaymaya dayanıklı bantla, içinde çaprazları olan dikdörtgen işaretlenmiş yüzey alternatif çözüm olarak uygulanabilir.

(c) Asansörler

Tablo 32

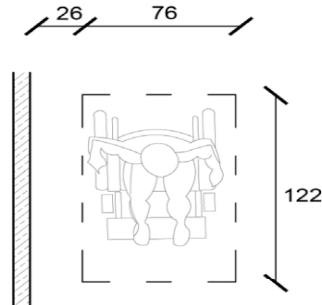
Tablo 33

i) Kabin dışı

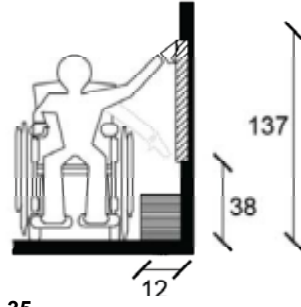
Asansör kabini önünde, kullanım amacına uygun yeterli alan bırakılmalıdır (Örneğin, 8 kişilik asansör önünde en az 150 cm x 150 cm lik bir alan yeterlidir).

Asansör kapısı otomatik veya fotoselli olmalı ve net açıklığı 90 cm'den az olmamalıdır. Otomatik açma - kapama cihazı 12 cm ile 73 cm yükseklik arasında, kapıdan geçen bir engel karşısında harekete geçecek şekilde düzenlenmelidir. Bu cihaz en az 10- 20 saniye arası etkin kalmalıdır.

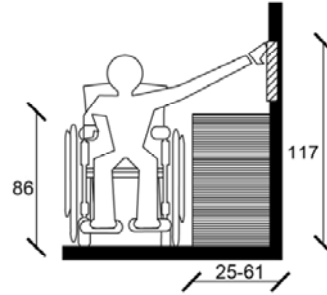
Çağırma düğmelerinin orta noktası yerden 1 metre yükseklikte olmalıdır. Çağırma düğmelerinin en küçük boyutu en az 1.5 cm olmalıdır. Yukarı çıktığını gösteren düğme üstte olmalıdır. Her asansör kabininin girişine çağırmaya hangi kabinin cevap verdiğini gösteren görülür ve duyulur bir sinyal konmalıdır. Ses sinyali yukarı yönde bir defa, aşağı yönde iki defa ses vermelidir. İniş ve çıkışı gösteren sinyallerin orta noktası yerden en az 180 cm yükseklikte olmalıdır. Görme elemanlarının en küçük boyutu en az 6.5 cm olmalıdır. Sinyaller çağırma düğmelerinin yakınından görülebilmelidir.

Tablo 34

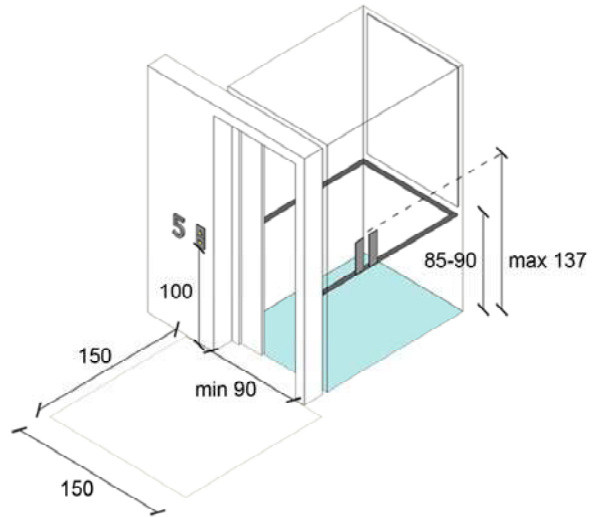
Tablo 35

Tablo 36

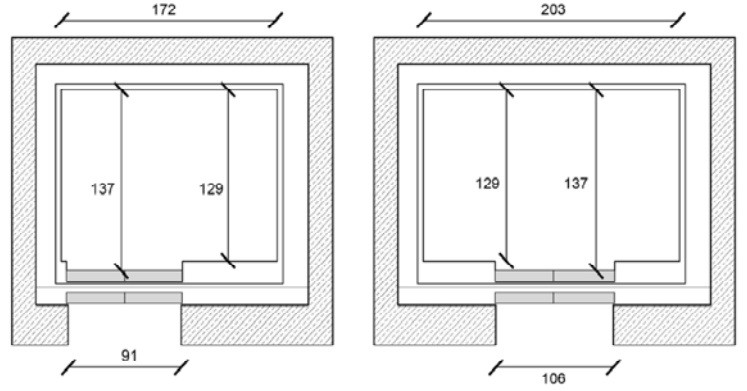
ii) Kabin içi

Kabin içi tekerlekli sandalye girişine uygun ölçülerde, kontrole erişmek için manevra yapabilecek şekilde olmalıdır. Kabin içi ölçüleri; net 120 cm x 150 cm ya da 95 cm x 140 cm olmalıdır. Asansör kapısı açıldığında; geçiş mesafesi en az 90 cm, kat seviyesi ile asansör zemini arasındaki fark maksimum 0,6 cm olmalıdır. Kabin içinde, yerden 85 cm - 90 cm yükseklikte tutunma barları olmalıdır (Tablo 37).

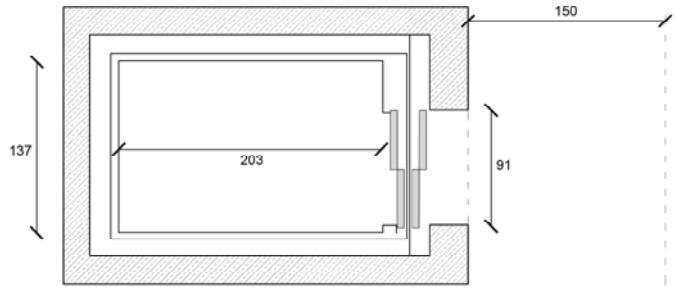

Tablo 37

Tablo 38

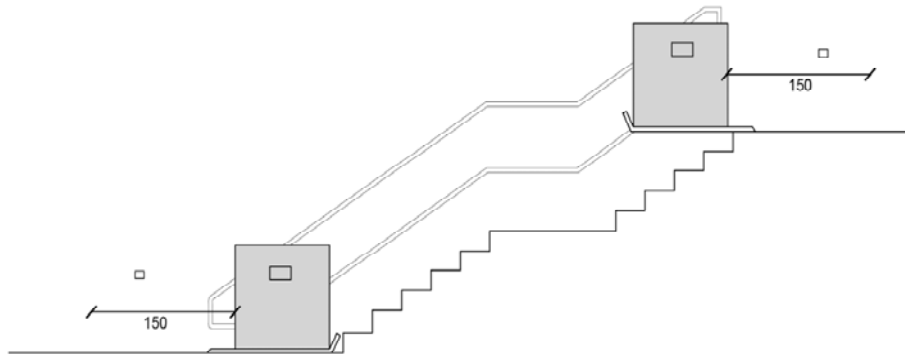

Tablo 39

Aynı zamanda kabin içindeki kontrol paneli düğmeleri görme engelliler tarafından da kullanılabilir şekilde olmalıdır. Kontrol paneli yandan yaklaşımlarda yerden en fazla 137 cm, önden yaklaşımlarda yerden en fazla 122 cm yükseklikte olmalıdır.

iii) Platformlu Merdiven Asansörü

Rampa veya asansör yerleştirmenin zor veya imkansız olduğu yerlerde, mevcut yapılara erişim eğimli hareket eden platformlu merdiven asansörleri ile sağlanır. (Tablo 40)

Tablo 40

Merdiven asansörünün kullanılacağı iç ve dış merdivenler ve sahanlıklar, ulaşılabilir bir güzergâh üzerinde konumlandırılmalı, uygun işaretlemeler ile belirtmeli ve yardım almadan hizmet verebilme yeterliliğinde olmalıdır. Platform yükselticisinin taban ölçüleri, 90 cm x150 cm den küçük olmamalıdır.

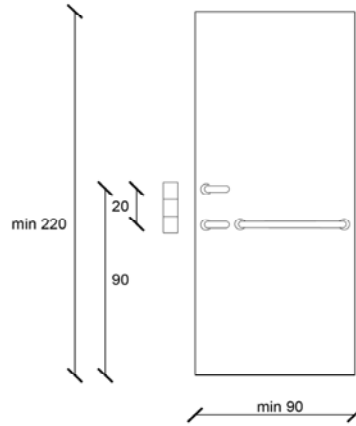
(D) Kapılar

(a) Giriş Kapıları

Giriş kapısı, duvarla aynı hizada bir düzlem oluşturmamalıdır. Giriş kapısında sensörlü aydınlatma kullanılmalıdır. Ana giriş kapısının genişliği, çift kanatlı kapılarda, kanatlardan birinin en az 100 cm olmak üzere toplam 150 cm'den az olmamalıdır. Giriş kapılarında eşik yapılmamalıdır. Ancak eşik yapma zorunlu ise yüksekliği en fazla 1,3 cm olmalı ve engellilerin hareketini engellemeyecek şekilde önlemler alınmalıdır. Diyafor ve kapı zili panosu 90 cm ile 140 cm yükseklik sınırları içerisinde yerleştirilmelidir. Dış kapılar (menteşeli, normal) zorlanmadan açılacak nitelikte yapılmalı ve döner kapılardan kaçınılmalıdır. Döner kapı varsa, mutlaka menteşeli veya fotoselli bir kapı da bulunmalıdır. Az gören engellilerin kapıya çarpmalarını önlemek için kapı uygun biçimde işaretlenmelidir. Kapıda büyük cam yüzeyler varsa, kırılıp kazalara yol açmaması için gerekli işaretleme önlemleri alınmalıdır.

(b) İç Kapılar

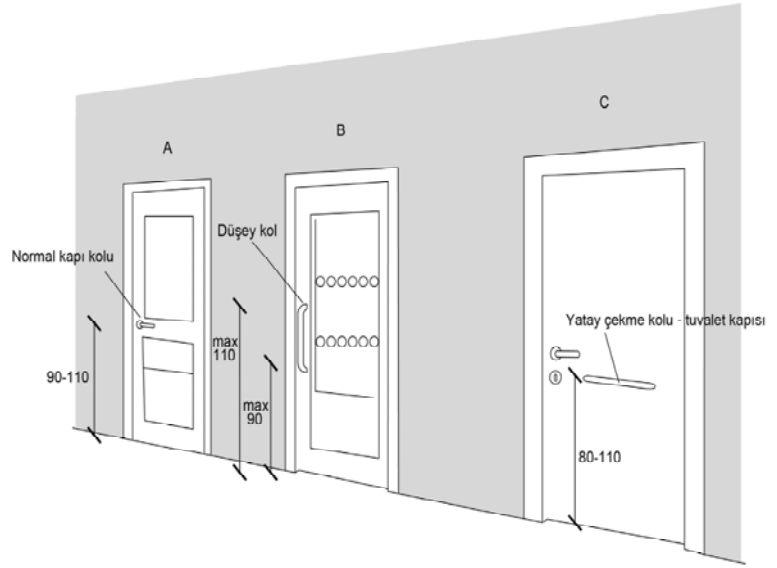
Görme bozukluğu olan kişilerin kapıları görebilmesi için, kapı ve kasası bitişik duvar ile farklı renkte olmalıdır. Camdan yapılmış veya cam takılmış kapılar, göz seviyesinin biraz altında renkli bir bant veya çerçeve ile işaretlenmelidir. Görme engellilere odaları tanımada kolaylık sağlamak amacıyla, kapı üzerine yerden yüksekliği kapı kolu hizasında olan kabartma harf veya rakamlar kullanılmalıdır. Menteşeli kapılar en az 90 derece açılabilir. Kapılarda net açıklık en az 90 cm olmalıdır. Kapı 90° açıldığında, kapı net genişliği iç kapılarda 90 cm'den, bağımsız bölüm kapılarında 1 m'den az olmamalıdır. Kapı net yüksekliği en az 220 cm olmalıdır (Tablo 41).

Tablo 41

Kapılarda eşik yapılmamalıdır. Eşik yerine pahlanmış seviye farkı yapılmalı ve yer kaplamasının eğimi ayarlanmalıdır. Eşik yapılmasının zorunlu olduğu durumlarda eşik yüksekliği 1,3 cm'den yüksek olmamalıdır. Tekerekli sandalye kullananlar için, eşikler iyi sabitlenmeli, pahlı olmalı ve lastik eşikler tercih edilmelidir.

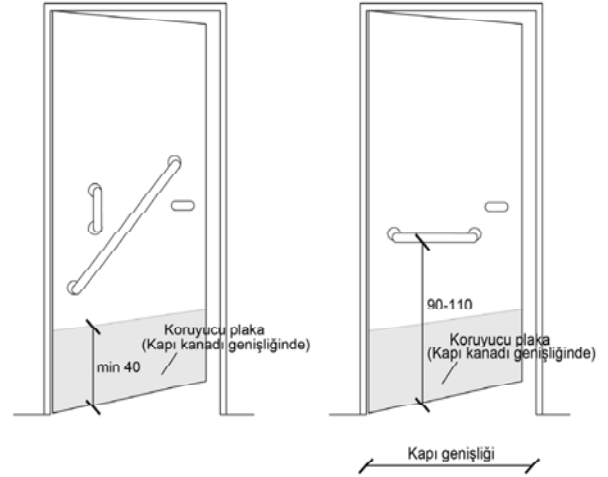
Kapı kolu, kilitler, anahtar ve diğer kapı aksesuarları tek elle kullanılacak ve ellerini kullanamayanlar için kavrama gerektirmeden işleyebilecek şekilde olmalıdır. (Tablo 42).

Tablo 42

Tavsiye edilen tasarım; U biçimli kulplar ve itmeli kollu aksamlardır. Kapı kolunun yerden yüksekliği 90 cm ile 110 cm arasında olmalıdır. Kapı aksamı fark edilebilir olmalı ve her iki taraftan da kullanılabilir (Tablo 42).

Otomatik kapılar dışındaki kapılarda, kapının kendi kendine kapanma mekanizması varsa, bu mekanizma, kapıdan girerken manevra süresini uzatmak amacıyla kapanmayı geciktiren tipte olmalıdır.

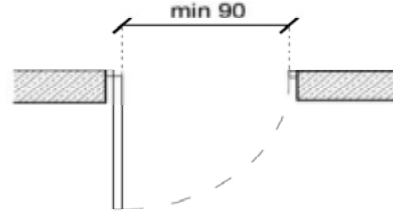
Tablo 43

(c) İç Kapı Tipleri

Çarpma, yaylı ve döner kapılar engellilerin kullanımına uygun olmadığından ve tehlike oluşturabileceğinden tercih edilmemelidir.

(i) Menteşeli, kanatlı kapılar

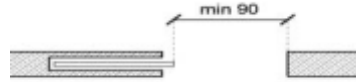
Kapı önlerinde uygun manevra alanı bırakılmalıdır (Tablo 44).

Tablo 44

(ii) Sürme kapılar

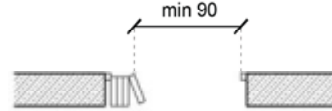
Banyo ve tuvalet bölmesi gibi manevra imkânı zor olan dar yerlerde sürme kapılar, menteşeli kapılar yerine kullanılır. (Tablo 45).

Tablo 45

(iii) Katlanır kapılar

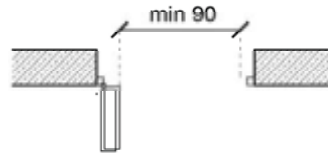
Katlanabilir kapılar, Tablo 46'da verilen ölçülere uygun olmalıdır.

Tablo 46

iv) Otomatik kapılar

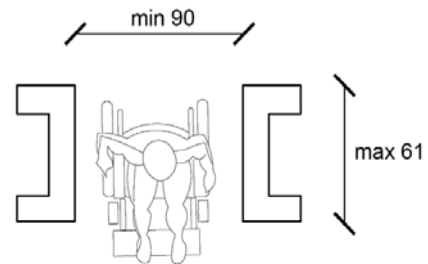
Zemine yerleştirilen bir temas noktasının kumanda ettiği otomatik kapılar (Tablo 47), görme engellilere kılavuzluk eden köpeklerin ağırlığı (20 kg) ile harekete geçmelidir. Fotoselli kapılar çocukları ve çok kısa boylu kişileri algılayabilmelidir (Tablo 47).

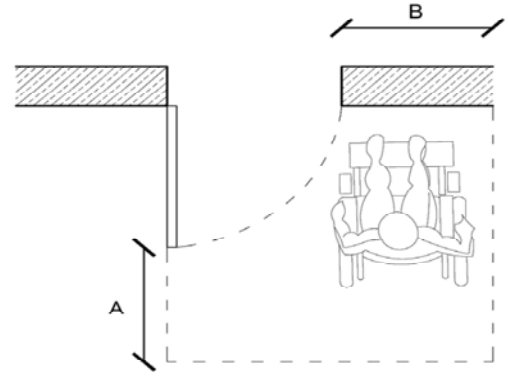
Tablo 47

v) Kumandalı kapılar

Kapı açılma alanının tekerlekli sandalyenin manevrasına olanak vermediği durumlarda ulaşılabilir ve güvenli konumda yerleştirilen bir kontrol düğmesi ile kumanda edilen kapılar kullanılır. Bu kapılar fotosel ile kendiliğinden kapanabilir özellikte olmalıdır (Tablo 48,49,50,51).

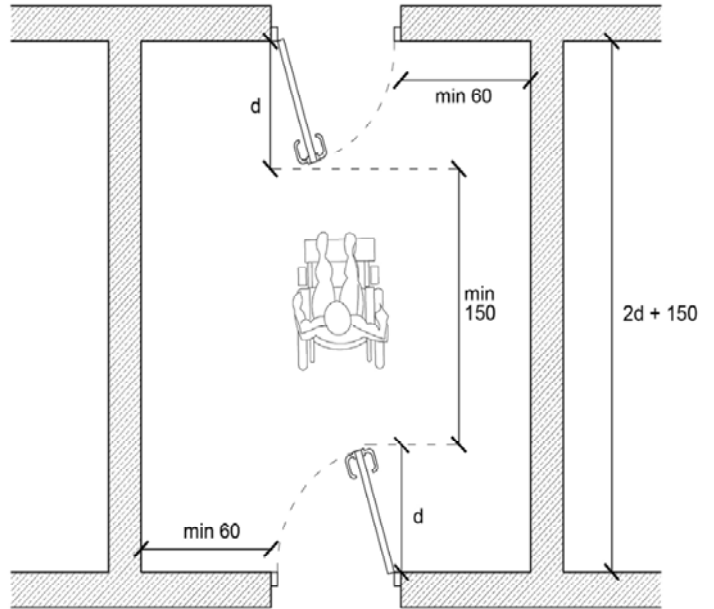

Tablo 48

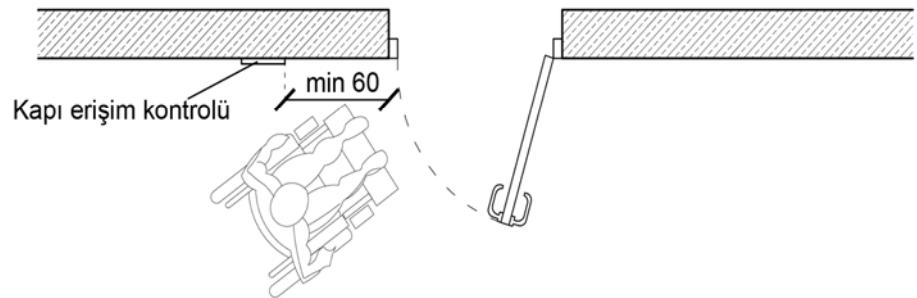

A	B
60	60
40	80
20	100
<20	120

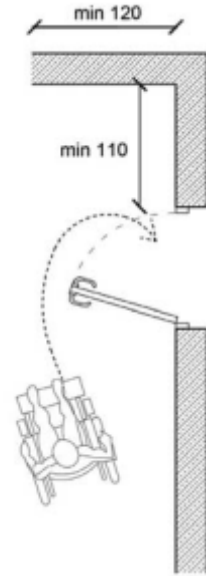
Tablo 49

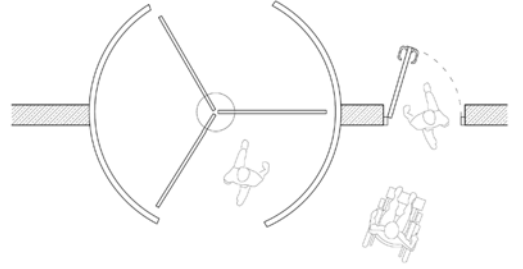
Tablo 50

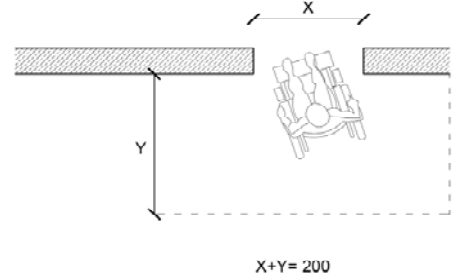
Tablo 51

Tablo 52

Tablo 53

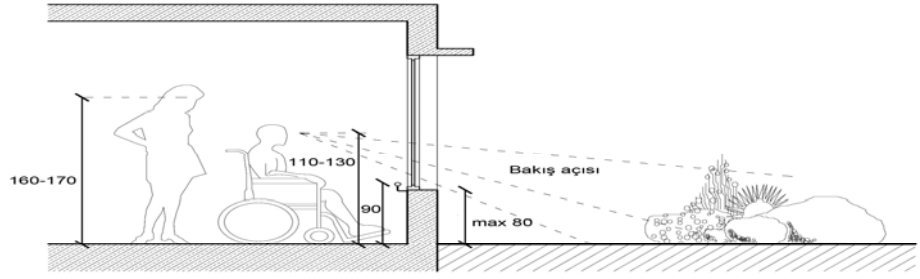

Tablo 54

(E) Pencereleler

Pencereleler, görme bozukluğu olanlar için göz kamaştırıcı ışığa maruz kalmayacak şekilde planlanmalıdır. Az gören engellilerin cama çarpması söz konusu olabileceğinden, zarar görme ihtimalini azaltmak amacıyla pencerenin altına yüksekliği en az 15 cm-20 cm olan bir parapet (pencere altı duvar) yapılmalıdır.

Yaşam ve çalışma alanlarında, tekerlekli sandalye kullananların pencereden dışarıyı rahatlıkla görebilmeleri için parapetlerde yerden en fazla 80 cm yükseklik tercih edilmelidir. Pencerelelerin kolay açılıp kapanması için, ispanyoletler yer seviyesinden 90 cm ile 110 santimlik bir alan içinde düzenlenmelidir. Vasistaslı pencere kullanılmamalıdır. Dışa açılan panjurlar yerine, kepenk veya storlar kullanılmalıdır (Tablo 55).

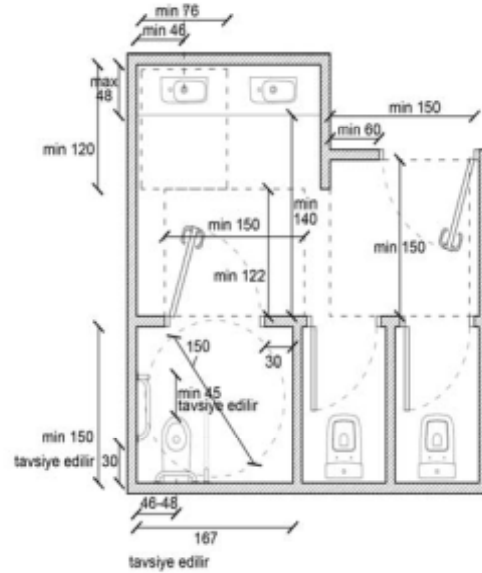
Tablo 55

(F) Tuvaletler

İş hanı, büro, çarşı, pasaj, mağaza gibi binalarla, otel ve benzerlerinde en çok 25 kişiye; eğitim binaları, sinema, tiyatro gibi umumi binalarda ise en çok 50 kişiye, engelliler için en az 1 kadın, 1 erkek veya her ikisinin ortak kullanabileceği, standardına uygun tuvalet, pisuar ve lavabo yapılmalıdır.

(a) Tuvalet Plan ve net kullanım alanı

Tuvaletler ulaşılabilir bir güzergâhta yer almalıdır. Kapı dışarı açılmak koşulu ile en az net zemin yüzeyi genişlik ve derinlikleri, önden yaklaşımda (düz bir transfer için) 122 cm X 170 cm; sağ yandan yaklaşımda (diagonal bir transfer için) 122 cm X 140 cm ve hem ön hem sol yandan yaklaşımda (yan bir transfer için) 150 cm X 140 cm ölçülerinde olmalıdır. Klozet yerleştirilirken orta aksın yan duvardan uzaklığı en az 50 cm ve toplamda klozetin oturduğu yerin net genişliği en az 95 cm olacak biçimde düzenlenmelidir. Farklı planlara sahip tuvaletler için ölçüler Tablo 56 ve 57'de verilmiştir. Tuvaletlerde klozet kullanılmalıdır.

Tablo 56

(b) Döşeme

Tuvaletlerin döşemesi tekerlekli sandalyenin hareketine engel olmayacak biçimde, seviye farksız düzenlenmelidir. Girişte seviye farkı varsa 0,6 cm'den fazla olmamalıdır. 0,6 cm ile 1,3 cm arasındaki seviye farklılıkları 0.5'den fazla olmayan bir eğimle bağlanmalıdır. Banyo ve tuvalet giderleri kapı önünde su birikmesini önleyecek biçimde tasarlanmalıdır. Zemin ve

döşeme yüzeyleri kaymayan (ıslak ve kuru) özellikte olmalıdır.

(c) Tuvalet kabinleri

Tuvalet kabinleri ulaşılabilir bir güzergâhta yer almalıdır. En az 150 cm genişliğindeki standart bir tuvalet kabininin net derinliği klozet duvara monte edilmiş ise 140 cm, yere monte edilmiş ise 150 cm'den az olmamalıdır.

Işık kontrol düğmeleri tuvalet kabinlerinin içinde olmalı veya biri girdiğinde ışık otomatik olarak yanmalıdır.

Tuvalet kabinleri ölçüleri, yaklaşım ve transfer yönüne göre, klozet önünde sağlanması gereken en az net zemin yüzeyi ebadına göre belirlenmelidir.

Kamu kullanımına açık engelli tuvaletlerinde acil durum çağrı aparatı olmalıdır. Bir den fazla kabini bulunan umumi tuvalet plan ve ölçüleri Tablo 56 ve 57'de verilmiştir.

(ç) Klozetler

Klozetlerin oturma yerinin yerden yüksekliği 43 cm ile 48 cm arasında olmalıdır. Klozet, tekerlekli sandalyeden klozete transfere olanak verecek biçimde yerleştirilmelidir.

(d) Su kontrolü

Sifon kollarının fotoselli, el ile kumandalı veya otomatik olabilir. Sifon kolu yerden en fazla 110 cm yükseklikte olmalıdır. Taharet muslukları tek elle kolayca idare edilebilir ve erişim mesafesinde olmalıdır.

(e) Tuvalet kâğıtlığı

Tuvalet kâğıtlığı Tablo 57'ye uygun, kolayca ulaşılabilir yükseklikte ve konumda olmalıdır. Arka duvara monte edilmiş bir klozet için tuvalet kâğıtlığının arka duvardan uzaklığı 90 cm'yi aşmamalıdır.

(f) Klozetlerde tutunma çubukları

Tuvaletlerdeki tutunma çubukları Tablo 57'ye uygun olmalıdır. Klozetin arka duvarındaki tutunma çubuğu 80 cm - 95 cm arası yükseklikte olmalıdır. Klozet arkasında yer alan duvardaki tutunma çubuğu en az 92 cm uzunluğunda olmalıdır. Tutunma çubuğu klozetten sağ veya sol yandan birine doğru en az 30 cm uzamalıdır. Tutunma çubuğunun diğer tarafının uzunluğu ise en az 62 cm olmalıdır. Klozetin yan tarafında bulunan tutunma çubukları da arka duvara en fazla 30 cm mesafede ve en az 107 cm uzunlukta olmalıdır. Bu tutunma çubuğunun ucunun arka duvara mesafesi en az 137 cm olmalıdır. Yan duvardaki tutunma çubukları da zemin yüzeyinden 80cm - 95 cm arası yükseklikte yer almalıdır.

(g) Pisuarlar

Pisuarlar bölme şeklinde veya döşemeden en fazla 45 cm yükseklikte uzun kenarından duvara asılı tipte yapılmalıdır. Önden yaklaşım için pisuarların önünde 76 cm x 122 cm'lik boş alan sağlanmalıdır. Pisuar bölmeleri pisuar kenarından daha öne uzatılmamalıdır, bu durumda pisuar kenarları arasındaki net boşluk 74 cm olmalıdır.

(h) Lavabolar

Ayaklı lavabolar kullanılmamalı, lavabo altına dolap yerleştirilmemelidir. Lavaboların köşeli hatlara sahip olmaması, tekerlekli sandalye ile her yönden yaklaşımı sağlamak için yuvarlak kenarlı olmalıdır.

Lavabo ölçüleri Tablo 57'ye uygun olmalıdır. Lavabo kullanımı için lavabo önünde boş bir zemin yüzeyi ve lavabo altında diz boşluğu sağlanmalıdır (Tablo 57). Lavabonun derinliği (ön

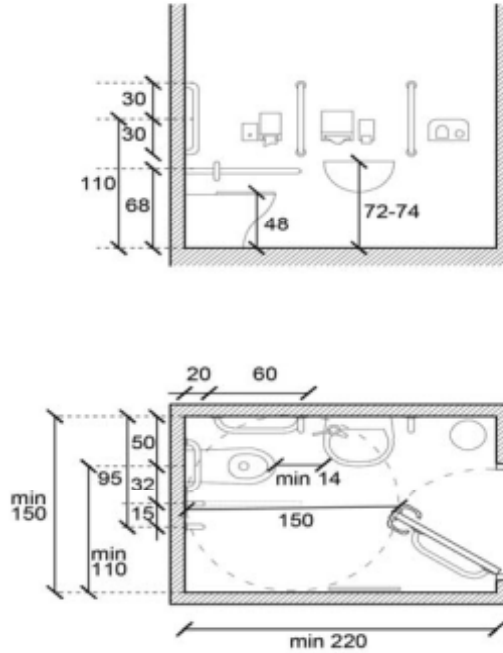
yüzünün arka duvara olan mesafesi) en az 43 cm en fazla 49 cm olmalıdır.

Önden yaklaşımda lavabo önünde 76 cm x122 cm lik net döşeme boşluğu bulunmalıdır. Bu net döşeme yüzeyinin en fazla 49 cm'i lavabo altına doğru uzatılır. (Tablo 57) Diz boşluğu için döşeme üzerinden lavabonun altındaki boru kısmına kadar olan yükseklik en az 68,5 cm olmalıdır. Bu yüksekliğin lavabonun ön yüzünden içeri doğru en az 20,5 cm'lik bir derinlikte sağlanmış olması gereklidir. Lavabo yüksekliği lavabonun alt yüzüne kadar, net en az 75 cm lavabonun ön üst yüzüne kadar en fazla 86cm olmalıdır(Tablo 56 ve 57) .

Aydınlatma araçlarının kolu, itmeli tipte veya elektronik kontrol mekanizmalı olmalıdır. Fotoselli tipte musluklar kullanılıyorsa en azından 10 saniye açık kalabilmelidir. Lavabo altında keskin ve rahatsız edici yüzeyler olmamalıdır. Lavabonun her iki yanında, ayakta durmakta zorlanan kişiler için tutunma çubukları kullanılmalıdır.

(i) **Aynalar**

Aynaların alt kenarı döşeme üzerinden en az 90 cm, üst kenarı en fazla 1,9 m yükseklikte olmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanan kişinin göz hizası yerden 110 cm - 130 cm yüksekliktedir. Tekerlekli sandalye kullananlar için alçalıp yükseltilen ayarlı aynalar, aynanın sabit olması durumunda ise öne doğru 10°-15° eğim verilmiş aynalar kullanılmalıdır.

Tablo 57 ve Tablo 58

(3) **ENGELLİLERDE YANGIN EMNİYETLERİ**

(A) **Erken Uyarı**

Binaların yangın alarm sistemi ile bağlantı kurularak, işitme engellilerin tehlike durumundan haberdar olmaları için yanıp sönen ışık ve titreşimli bir çağrı cihazı konmalıdır.

(B) Zemindeki Değişiklikler

Yangın çıkışını ve rampayı belirgin hale getirmek için zeminde değişimler olmalıdır. Rampa kaymayı önleyecek şekilde olmalı, sahanlık ile başlamalı ve iki tarafında korkuluğu olmalıdır.

(4) İŞARETLEME VE TABELLALAR

Bina girişlerinde, asansörlerde, lavabolarda, engellilere ayrılmış otomobil park alanlarında, binalarda özel servis olanaklarının bulunduğu yerlerde gerekli işarete yer verilmelidir. İşaret olmadığında, açık ve net ifadelerle durumu anlatan bilgi verilmelidir. İşaret ve levhalar basit ve açık semboller içermeli, zemin ile zıt renkte olmalıdır.

- (a) i) Emniyet ve güvenlik için yeşil ve beyaz,
ii) Uyarı ve tehlike riski için sarı ve siyah,
iii) Yasaklama, durma, tehlike ve acil durumları bildirmek için kırmızı ve beyaz,
iv) Bilgilendirme için mavi ve beyaz renkleri kullanılmalıdır.
- (b) i) Görme engellilere yönelik dokunsal okuma için kabartmalı levhalar ve az gören kişiler için de iri puntolu yazı karakteriyle yazılmış levhalar kullanılmalıdır.
ii) Trafik bilgilendirme ve yönlendirme işaretlerinin basit ve kolayca okunacak şekilde olması, konum ve yüksekliğin engelliler tarafından görülecek şekilde olması, renk, ölçü ve grafik düzeninin engelliler tarafından anlaşılır olması gerekir.
iii) İşaretler ışıklandırılmalı veya fosforlu bir malzeme ile belirginleştirilmeli, kabartmalı yazılmalı ve dokunulabilir yükseklikte olmalıdır.
iv) İşaretlerde uluslararası semboller kullanılmalıdır.

Tablo 59

Yürürlüğe Giriş

4. Bu Tüzük Resmi Gazete'de yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

2016 Yollar ve Binalar (Değişiklik 1) Tüzüğü

ENGELLİ STANDARTLARI

Resmi Gazete Sayı 157

Tarih 29.11.2016
EK III – A E 754

Mimarlar Odası